

УДК [821.161.2-32.09:355.425.4(477.8)''19''УПА]''1951''
Є.Дмитрик
DOI <https://doi.org/10.15407/nz2022.02.281>

АКСІОЛОГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ЛІТЕРАТУРИ УКРАЇНСЬКОГО РЕЗИСТАНСУ: ДОСВІД І ВІЗІЯ ЄВГЕНА ДМИТРИКА — ЗИНОВІЯ МАТЛИ

Ірина РОЗДОЛЬСЬКА
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3308-1981>
доктор філологічних наук, доцент, професор,
Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра української літератури ім. акад. М. Возняка,
вул. Університетська, 1, 79000, Львів, Україна,
e-mail: yaremchuk.iryana74@gmail.com

У статті зосереджена увага на художній творчості учасни-ка українського підпілля Євгена Дмитрика—Зиновія Матли, яку представляє збірка малої прози «Повстанські на-риси». Стаття актуалізує аксіологічні орієнтири літерату-ри українського Резистансу на прикладі окремих її творів з увагою до морально-етичних засад духовної ідентичності людини українського Резистансу як людини героїчної, із об-разом героїчної віри, що є метою дослідження. Тим більше, що аксіологічний сенс тексту доби українських національно-визвольних змагань актуалізований у провідних фолькло-ристичних студіях сучасності на цю тему (О. Кузьменко, М. Демидюк). Об'єктом розгляду постають твори «Моя мати», «На стерні», «Марунин Чугайстер», «Покритка», «Газда Тимотей Гаврилів», предметом розгляду — цінніс-ні доміанти героїчної особистості. Досліджено, що духовна ідентичність героя З. Матли розкривається у ситуації ек-зистенційного вибору в межових обставинах на лінії «життя-смерть», а локальні внутрішньоособисті цінності поступа-ють місцем ідеальним, загальнонаціональним цінностям.

Інспіруючими для формування дослідницького фоку-су щодо літератури Резистансу в аспекті екзистенційно-аксіологічних доміант образу героя стали розвідки Василя Барки, Оксани Кузьменко, Марини Демидюк.

У методології дослідження — принцип історизму, за-сади культурно-історичного, біографічного, структурно-семіотичного, національно-екзистенційного підходів.

Ключові слова: Зиновій Матла, Євген Дмитрик, ОУН, УПА, література українського Резистансу, цінності, духо-вна ідентичність, герой.

Iryna ROZDOLSKA
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3308-1981>
Doctor of Philological Studies,
Docent, professor, Ivan Franko National University of Lviv,
The Mykhailo Vozniak Department of Ukrainian Literature,
1, Universytetska Str., Lviv, Ukraine, 79000,
e-mail: yaremchuk.iryana74@gmail.com

AXIOLOGICAL GUIDELINES OF UKRAINIAN RESISTANCE'S LITERATURE: THE EXPERIENCE AND VISION OF YEVHEN DMYTRYK — ZYNOVIY MATLA

The article focuses on the artistic work of the Ukrainian un-derground participant Yevhen Dmytryk—Zynoviy Matla. The article is designed to actualize the axiological guidelines of Ukrai-nian Resistance literature on the example of individual works with attention to the person's moral and ethical principles of Ukrainian Resistance spiritual identity as of a heroic man, with the image of heroic faith, which is the purpose of the study. Moreover, the axi-ological meaning of the text of the era of Ukrainian national lib-eration struggles is actualized in the leading folklore studies of our time on this topic (O. Kuzmenko, M. Demidyuk).

The objects of the research are the works «My Mother», «On the stubble», «Maruna's Chugaister», «Cover», «Gazda Timothy Havryliv».

The subjects of the research are the valuable dominants of the heroic personality. It is researched that the spiritual identity of Z. Matla's hero is shown in the situation of existential choice in borderline circumstances on the line of «life — death», and local intrapersonal values to give way to ideal, national values.

In the research methodology — the principle of historicism, the principles of cultural-historical, biographical, structural-semiotic, national-existential approaches are used. Insights by Vasyl Barka, Oksana Kuzmenko, and Maryna Demidyuk be-came inspiring for the formation of a research focus on Resis-tance literature in the aspect of existential-axiological dominants of the hero's image.

As a result, it was noticed that the artistic image of the world of «Insurgent Essays» is constructed antithetically, in which its inhabitants undergo a spiritual initiation to test moral guidelines that go beyond individual good. The world-creating axis acquires moral and generally spiritual meanings — this is the axis of good and evil. The fact that the anti-world penetrates the world through its representatives and some irreversible vicissitudes of life of the characters makes the apocalyptic clash more dramatic. The situ-ation of existential maximum in the face of death reveals the axi-ological attitude of the individual, his national ideal, and through them — the personal quality of a heroic personality.

In conclusion, it is noted that the heroes of «Insurgent Es-says» in the struggle against the tanatic circumstances of the antiworld claim their own «image of heroic faith» (Zenon Husar) at the intersection of values of good and evil, happiness, misery, life, death, truth — betrayal. The particular desire to live, not only to survive, but also live in own ethno-space, national spiritual continuum with the coordinates of Mother, God, Ukraine and positive existentials of faith, hope, love undergoes transformation.

Keywords: Zynoviy Matla, Yevhen Dmytryk, OUN, UIA, literature of Ukrainian Resistance, values, spiritual iden-tity, hero.

Вступ. Література українського Резистансу — явище, міцно вкорінене в соціально-історичний час 40—50-х років ХХ століття, своєю появою завдячує кінцесвітньому геополітичному зрушенню у період Другої світової війни, коли Україна, ставши на прою із двома тоталітаризмами, фашистським та радянським, спромоглася на збройний рух опору, а разом із ним і на власне підпільне військо, живлене силами самого народу. В надрах збройної боротьби його безпосередні учасники із середовищ ОУН—УПА, творячи бойову історію України, як «Ukraina combatanta», «Ukraina militans», із ідейної спонуки творили і її документальний та художній літопис. Маємо академічну літературознавчу актуалізацію теми повстанської авторської літературної творчості у статті Тараса Салиги [1], згодом після низки апробаційних статей та захисту дисертації «Українська поезія Резистансу 40—50-х років ХХ століття: генетичний контекст та естетична природа» (2000) [2], з'явилася наша монографія «Під знаком вогню: генетичний контекст та естетична природа поезія УПА» (2006) [3], де було актуалізовано насамперед здобутки літератури Резистансу як окремого мистецького феномена у царині лірики і з точки зору концепта національного «Космо-Психо-Логосу» (Георгій Гачев) в протиставленні дискурсу тоталітаризму, аксіологічні орієнтири спеціально не розглядаються, хоча буттєва антитеза «свій — чужий» в дослідницькому апараті присутня і працює як ідентифікатор цінностей образу світу у поезії УПА.

Ім'я Зиновія Матли (1910—1993), політичного діяча українського Резистансу, одного із керівників визвольного руху ОУН—УПА, є знаковим для її белетристики як із естетичного боку, оскільки маємо справжні художні твори малої прози, розвинуті жанрово, із повноцінною новелістичною структурою, так і з точки зору історичної об'єктивності і достовірності художньої правди, яка у З. Матли акумулює досвід національно-визвольних змагань разом із особистим досвідом боротьби. Передрук дванадцяти новел Зиновія Матли із біографічним нарисом у супроводі видання, що його 2009 року здійснив історик Володимир Бойко, поєднав псевдо невідомого автора «Євген Дмитрик», збірку «Повстанські нариси», яка вийшла друком 1951 року у Мюнхені під грифом «Українського самостійника» [4] із особистістю Зиновія Матли, провідника українського підпілля, здійснивши перевидання дванадцяти новел окремим ви-

данням [5]. У нашій рецензії на це видання звернено увагу на образі світу та жанрових особливостях перевиданих творів З. Матли та на їхній відмінності загалом від частково белетризованої документалістики Резистансу [6]. Також варто відзначити і статтю Вадима Василенка, присвячену концептові лісової людини у прозі цього автора як письменника-емігранта із ознаками кордоцентризму, героїчної щоденності та національної звичаєвості [7].

Зі змісту художньої спадщини впливає націленість З. Матли на висвітлення особистості епохи Резистансу, її героїки і трагіки у розвитку одиначної історії буття — в боротьбі, стражданні, пошуку точки опори для протиставлення злу і смерті. Таким чином сам автор націлює нас на виокремлення і актуалізацію проблеми аксіологічних цінностей в конструюванні образу героя українського Резистансу, поміщеного у межову ситуацію соціально-історичного часу 40—50-х років ХХ століття, тобто в ситуацію між життям і смертю, ситуацію великого буттєвого вибору. На екзистенційних межових умовах життєтворчості авторів Резистансу наголошував Василь Барка, які прямо детермінують і художній світ, і складні психологічні перипетії героя [8]. Так, ми бачимо драму буття людини українського Резистансу в найзначущіших вузлах — життя, наближення до смерті, перед обличчям смерті, у любові, вірі, стоїчності, у випробуванні на добро, зло, вірність, особисте і загальне щастя, тобто все те, що входить до сфери духовних цінностей особистості. Також фольклористичні студії, присвячені періоду національно-визвольних змагань Марини Демидюк, скеровують насамперед на дихотомію «добро-зло» як провідну світоглядно-ідентифікаційну антитезу для фольклорних наративів цього періоду [9], а також «моральної автономії, відповідальності та морального авторитету» [10]. Оксана Кузьменко, осмислюючи тяглість драматичного буття людини в українському фольклорі, аксіологічно орієнтованими представляє і інші концепти-ідентифікатори періоду Другої світової війни — воля, смерті, матері, України, ворога тощо [11].

Тому, виходячи з ідейно-естетичних завдань Зиновія Матли — дати приклад «героїчної віри» (Зенон Гузар) власного героя, інспіруючись ідеями Василя Барки, Оксани Кузьменко, Марини Демидюк, маємо на меті окреслити аксіологічні засади концепції героя у художній прозі З. Матли як конструктив-

ної духовної пропозиції літератури українського Резистансу. Серед завдань — окреслити образ світу в основних екзистенційно-моральних антитезах, виокремити ті образи персонажів, у концепції яких моральні і національні цінності найбільше представляють «духовну ідентичність» (М. Савчин) [12] героїчної особистості українського Резистансу.

Основна частина. Художній образ світу «Повстанських нарисів» Євгена Дмитрика — Зиновія Матли конструюється насамперед антитетично — це національний Космо-Психо-Логос, що протистойть інвазії «чужого» світу, радянського і фашистського. Мешканці українського національного Дому, великої (Україна) і малої (село, сім'я, індивідуальний простір особистості) складових, проходять духовну ініціацію на випробування моральних орієнтирів, які виходять за рамки індивідуального блага. Світотворча вісь отримує моральні і загалом духовні сенси — це вісь добра і зла. Адже чуже, що заходить по насильницьки, через кров і смерть з «антисвіту» — це нелюдська, не божа субстанція, навіть більше, — демонізована, демонічна величина, що здатна забрати не лише життя, звичай, але і душу. Більшої драматичності апокаліптичним зіткненням надає те, що антисвіт проникає у світ через своїх представників та деякі незворотні життєві перипетії персонажів. Адже глом для художньої візії українського Резистансу автор обрав і моменти звитяги, і моменти незворотності руху світової історії після 1945 року, які стали для нас фатальними [6, с. 131]. Більшого драматизму оповідам надає і те, що не завжди герої З. Матли — це «люди з лісу», підземне військо, навпаки, це цивільні українці, які не завжди розуміються на тонкощах політики і, на відміну від повстанця, який пішов у підпілля, а перед цим кроком відкинув назавжди видимі значущі персональні та родові ідентифікаційні маркери особистості (ім'я, прізвище, сімейний стан і родинні зв'язки), отримав псевдо, останній патрон, здецидувавшись на смерть, — перебувають у тісних родинних і соціальних зв'язках свого середовища, і їм іще складніше зберігати самість і етос.

Стара Мокрина із новели «Воскресна утрєня на полонині» омовлює життя всіх як кіндесвітне і як глобальне протиставлення Христового слова і не-Христового, тобто Сталінського: «...святить, командире, паски і яйце, бо нашого священика забрали на Сибір, а той новий, що є, носить під хрестом сталінське знам'я і над нашими пасками читатиме євангелію не Христову» [5, с. 11].

У центрі розповіді — подія спільного великоднього частунку повстанців і родини Мокрини, яка закінчується світанковим боєм із «москалями». Ретроспективно, завдяки спогадуванню старої жінки читач дізнається, що чоловіки в її родині відсутні, є тільки вона і молоді невістки. Порожнечу заповнює пророчий і трагічний спогад матері про загибель сина Олекси на шибениці від рук ворога і його заповіт, що стає новим кредо матері в танатичних умовах, зримим образом її віри — в Бога і в Україну. Так громадянське і містично-духовне поєднуються: «Христос воскрес! Воскресне й Україна! Ось це я здіймила ці слова зі шибениці і принесла їх вам у полонину» [5, с. 12]. Голос сина, що увірував в Україну перетворюється на ту екзистенційну точку опори, що не дає героїні втратити власну екзистенцію, триматися на межі «свого» світу. Те, що така позиція не дається легко, у творі підкреслено за допомогою іншого сюжетного ходу. Іде мова про персонажну історію Мокриної невістки, дружини Олекси, якій забракло внутрішнього духовного ресурсу опертися смерті, і вона втратила розум від горя за чоловіком, не змогла перебути особисту катастрофу заради національної мрії. Щоправда, автор у тексті безсторонній, не дає оцінок своїм героям. Явлення Богоматері в новелі — символічне, яке підсилює кредо матері земної. Так концепти віри, матері, України, Христа, повстанця, що боронить всі інші обереги «нашого світу», означають ціннісні координати особистості Мокрини. Український світ, світ «свій», «наш», «рідний», наділено позитивними оцінками сенсами, із ним Христос і Матір Божа, і звичай, і віра, де в пошані матір, батько, українська родина.

Новела «Покритка» актуалізує не лише через назву шар традиції, означеної поемами Тараса Шевченка «Катерина», «Наймичка», але і представляє оригінальне розгортання мотиву покритки, посилює екзистенціал любові у концепті матері, а через нього — інші екзистенціали — віри і надії,

Головна героїня Анничка, звичайна сільська дівчина, представлена в момент власного екзистенційного максимуму, на межі душевних і духовних сил. Вона пережила катастрофу фізичну і психологічну, перебуває у стані спотвореної свідомості психотравмою від фізичного насилля і обсервування смерті рідних та знищення дому. Вона — молода мати, яка чомусь блукає плаєм над урвищем із потоком із дитиною на руках, інколи зустрічає подорожніх. Уся дія твору відбувається у її свідомості, де іде боротьба між добром і злом, життям

і смертю, приватним інтересом спокою, безпеки життя, і пам'ятанням про гвалт і загибель рідних зі складними почуттями у статусі матері. Образ сина, якого дівчина тримає на руках, чомусь частково демонізований, він — «косокий чорт» із очима-гвіздиками, що впиваються у її чоло, посилюючи відчуття її нелюдської і незаслуженої муки. Він з'явився на світ від ворога, був зачатий в результаті насилля, і героїня усвідомлює власну дотичність до зла, до розпросторення ворожого антисвіту власною співучастю у ньому, нехай і без власної згоди. «Бо його батько — диявол косокий. А я покритка! Покритка?!» — так ослівлено крайній стан екзистенційної безвиході [5, с. 23]. Бажання приватного затишку і звільнення від тягара спонукує Анничку раз-ураз наближатися до вориння, під яким — «велике дзеркало в зеленій рамі», що обіцяє фізичне звільнення від дитини.

Прийом новелістичного повороту реалізовує катарсичний фінал, у якому наголошено на християнських цінностях героїні, її вірі. Перед тим, як кинути сина до води, Анничка сприймає тепло маленького тільця, і згадує, що її син нехрещений, і через це його душа не буде прийнята Богом, якщо зараз буде позбавлений життя. У вендепунті новели концентровано розгортається трагедія життя Аннички, історія появи її сина, у ній буде сконденсовано і екзистенційний максимум, що дасть точку опори для «пряmostояння» і «самособоюнаповнення» (Василь Стус). Перебираючи подумки імена для дитини, героїня вирішує дати ім'я «стрілчика Івана», який жив у криївці під її клунею, і якого вбили «в той день»: «Чекай, синочку, я тобі дам його ймення! Я тебе виросту, я тебе виплекаю. Станеш дужий, кріпкий... так, синку, так!... будеш такий, як стрільчик Іван! Будеш бити москаля! [...] Вона гляділа у дзеркало потоку і бачила небо, і себе, і сина, і здавалося їй, що над ними стояв повстанець Іван...

— Це хресний батько, сину!» [5, с. 25].

Духовний вибір перемагає фізичне насильство, а значить і антисвіт, та снує нитки надії для української національної ідеї в майбутнє, відкриває перспективу трансцендентного тривання любові, віри у часовій перспективі, у вічності. Адже в архетипі матері разом із сенсом джерела життя, життєдайності, безпеки уміщено й інші, — втіленої абсолютної любові, всепрощення і самопожертви та вірності. Віримо разом із Анничкою, що її син, реалізує її мрії патріотки і матері, захистить її

та Україну, коли виросте. Таким чином у новелі концепт матері акумулює локальні та глобальні цінності особистості таким чином, що локальне, пов'язане зі звичайним фізичним виживанням і комфортом щоденності підпорядковується ідеям національного визволення, долаючи танатос світового катастрофізму, стверджуючи присутність надії в національно-генераційній площині. Шевченковий ідеал «...нічого кращого немає, як тая мати молодая з своїм дитяточком малим...» отримує у Євгена Дмитрика З. Матли важливе характерологічне уточнення. Це матір, свідомо своєї місії, мати воюючої України, *mater combatanta*, *mater militans*, місія якої плекати українську героїчну особистість, людину чину, при цьому мати страждальна, *mater dolorosa* у стані трагічного оптимізму.

Такими ж аксіологічними домінантами наділено і образ матері самого Зиновія Матли, сільської вчительки Теодозії Матли, яка усіх своїх дітей, п'ятьох синів і доньку, активних діячів українського підпілля, в умовах II Річі Посполитої виховала на людей чину, і підтримувала на цій дорозі, незважаючи на соціальний тиск та політичні репресії («Моя мати»).

Візуальна колористична емблема національного прапора супроводжує усю оповідь у психологічній новелі «Газда Тимотей Гаврилів». Це цікава лейтмотивна деталь, яка рухає сюжет, є характеротворчою. Це «зірка, яку тримає в устах газда і тягне за собою димову стрічку». А буквально — простий чоловік, селянин-господар їде возом через темний ліс проти ночі і курить цигарку, роздумуючи. Він — у ситуації екзистенційного вибору на лінії «свій — чужий», «життя — смерть», «добро — зло», «правда, вірність — зрада». Адже везе нову владу, уособленням якої є містечковий начальник. Той начальник перебив усіх бандерівців в окрузі і їде з ним проти ночі безпечний і впевнений у своїй силі, навіть пригощає Тимотея свіжою цигаркою. Так золота зірка і синя стрічка диму впродовж оповіді мерехтять з більшою і меншою силою, інколи гаснуть. У сприйнятті візника начальник — демонізований («сатана»). Після того, як лейтмотивна деталь найсильніше проявилася в образній тканині тексту, автор застосував апосіопезу щодо інших етапів фабули, і «дав» несподівано фабульну розв'язку, яка подається через мікродеталь ножа, що його обтирає газда від крові «об землю святу». «І коли їхав на возі додому, «майданський ліс уже не був домовиною: він у серці смолоскип і радісну вістку... А в устах держав зо-

лоту зірку і клав позад себе стрічку синього диму...» [5, с. 29]. Отож «застосований у новелі прийом гей-зівського сокола, що є «ідейно-сюжетною віссю, навколо якої обертається сюжет твору» [13, с. 19], також символізує не лише особисту, а й національну вендетту газди Тимотея, адже впродовж психологічної дії також зазнає колористичного прояснення — на золоте із синім, трансформувавшись у прапор перемоги героя» [6, с. 133], прапор національної перемоги. Попри переможну розв'язку, сюжет твору відкритий. Адже Тимотея повернеться додому, і з настанням світанку, коли почнуть шукати начальника, розпочнеться уже інша історія...

«Потойбіч зневіри» (Юрій Шерех) ставить себе і головний герой новели «На стерні». Старець Дем'ян Сем'юк, космацький газда, на своїй ниві оре землю, усвідомлюючи абсурдність такої роботи уже «за совітів», адже земля — тепер колгоспна, не його, і жаль господаря буквально перетворюється каміння та засмічує убогу ниву. Господар, як той Сізіф, котить камені власного жалю і безнадії. Твір жанрово — новела настрою у поєднанні із новелою акції. На черговому витку жалю Дем'ян несподівано виорує «молодого бандьору», що його вчора заколов новий начальник. Цей сюжетний поворот активізує героїчну особистість у Дем'янові, а повстанець, який потребує допомоги, — стає тією точкою опори, із якої розпочнеться історія героїчної віри старого газди, його особистий опір: «Пий легінику, пий! Я тебе так заховаю, що й сім дідьків не знайде! Я тебе вихухаю. Як коровця телятко! І ти далі виганятимеш з України москаля! Пий!.. Я тобі зіллячка... Я тобі молочка... Я тобі серце до рани кластиму! Пий, мій соколику, пий! А Бог життя заверне з могили, як схоче...» [5, с. 17]. Сенсом великої національної надії також наділено у сприйнятті оповідача феномен УПА, метонімізованого у тексті образом пораненого вояка.

У новелі «Марунин Чугайстер», що є твором із центральним інтимним мотивом, увиразнюється ідея підпорядкування цінності особистого інтимного щастя — загальнонаціональним цінностям. У цікаво сюжетно закроєній притчі ідеться про любовний трикутник — гуцулки Маруни, повстанця Чугайстера і Її, Тієї, що є «...та, як малюють на обранцях: у вінку із золотої пшениці і синіх волошок, а бинди граються на вітрові, а сорочка вишивана червоними нитками, замоченими в крові легінів. А побіч неї... велике-

велике сонце і три золоті зуби на ньому. А вона встромила руку в то сонце і каже легіням: «Йдіть!». І вони йдуть, як ріки під час бурі, верхами пливуть!» [5, с. 21]. Із оповіді розуміємо, що суперницею Маруни, за якою пішов її коханий, є сама Україна. Маруна, жертвуючи своїм коханням для Неї, залишається із вірою в повернення Чугайстера живим та в модусі еротичного пам'ятання про свою любов.

Висновки. Отже, герої Євгена Дмитрика — Зиновія Матли, перебуваючи у межовій ситуації як особистій, так і національній, випробовуються не стільки на біологічне виживання, життя тіла, а виживання духовне, виживання людини перед обличчям звіра і перед власною совістю. В змаганні проти танатичних обставин антисвіту на перетині ціннісних координат добра і зла, щастя-біди, життя-смерті, правди — зради стверджують власний збірний «образ героїчної віри» [14, с. 142]. Трансформації зазнає окреме бажання жити не лише як вижити, а як відбутися окреме бажання жити як відбутися у власному етнопросторі, національному духовному континуумі із координатами Матері, Бога, України та позитивними екзистенціалами віри, надії, любові. Стверджується великий духовний сенс зумовленості вибором однієї «малої» української людини великий вибір усієї генерації, яка бореться, генерації Резистансу. По суті, маємо у новелістиці Зиновія Матли художнє розкриття цінності світоглядних гасел «Бог і Україна», «Україна понад усе», особливо актуальних у 40—50-х роках ХХ століття. Таким чином дослідницька увага до аксіологічних орієнтирів літератури Резистансу спричиниться більше до світоглядного її осмислення, а також і до подальшого розкриття філософії українського руху опору.

1. Салига Т.Ю. Поезія вояків УПА. *Історія української літератури ХХ століття*. Кн. 2. Ч. 1. Київ: Либідь, 1994. С. 48—52.
2. Роздольська І.В. *Українська поезія резистансу 40—50-х років ХХ століття: генетичний контекст і естетична природа: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.01*; ЛНУ ім. І. Франка. Львів, 2000. 19 с.
3. Яремчук І. (Роздольська І.). *Під знаком вогню: Генетичний контекст та естетична природа поезії УПА: Монографія*. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2006. 212 с.
4. Дмитрик Є. (Матла З.). *Повстанські нариси*. Мюнхен: Український самостійник, 1951. 125 с. URL:

- <https://diasporiana.org.ua/proza/2406-dmitrik-ye-povstanski-narisi/> (Дата звернення: 05.12.2021).
5. Матла З. *Наші дні безсмертні: новели*. Упор., передм, післям. В. Бойка. Київ: Вольф, 2009. 94 с.
 6. Яремчук І. (Роздольська І.). Із літературної спадщини українського резистансу: новели Зиновія Матли. *Дзвін*. 2010. № 1. С. 129—136.
 7. Василенко В. Інтерпретація лісових людей у новелах Зиновія Матли. *Рідний край*. 2014. № 2 (31). С. 46—54.
 8. Barka V. The Artistik Literature of The Ukrainian Underground. *The Ukrainian Insurgent Army in fight for freedom*. New York: United committee of tne Ukrainian-American organizations of New York, 1954. P. 52 —54.
 9. Демедюк М. Цінності добра і зла в умовах боротьби тоталітарних систем (на основі фольклорних нарративів про події національно-визвольних змагань 40—60-х рр. ХХ ст). *Збірник наукових праць за матеріалами всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Тоталітаризм як система знищення національної пам'яті»*. Львів: Друкарня Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, 2020. С. 72—75. URL: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/32620/2/TSDNM_2020_Demediuk_M-Tsinnosti_dobra_i_zla_v_72-75.pdf (Дата звернення 05.12.2021).
 10. Демидюк М. Аксиологічні орієнтири у фольклорних нарративах про національно-визвольну боротьбу 40—60-х рр. ХХ ст. (за польовими матеріалами з Волинського Полісся). *Народознавчі зошити*. 2021. № 1 (157). С. 19—27. URL: <https://nz.lviv.ua/archiv/2021-1/4.pdf> (Дата звернення 05.12.2021).
 11. Кузьменко О. *Драматичне буття людини в українському фольклорі: концептуальні форми вираження (період Першої та Другої світових воєн): монографія*. Львів: Інститут народознавства НАН України, 2018. 728 с.
 12. Савчин М. Духовна ідентичність як визначальна характеристика досконалої особистості. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія: Психологія і педагогіка. 2014. Вип. 27. С. 112—118. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoapp_2014_27_29. (Дата звернення 19.12.2020).
 13. Денисюк І. *Розвиток української малої прози ХІХ — поч. ХХ ст.* Львів: Академічний експрес, 1999. 216 с.
 14. Гузар З. Поезія героїчної віри. *Дзвін*. 2007. № 10. С. 142—143.
- REFERENCES
- Salyha, T.Yu. (1994). Poetry of UIA soldiers. In *History of Ukrainian Literature XX century* (Pp. 48 —52). Kyiv: Lybid [in Ukrainian].
- Rozdolska, I. (2000). *Ukrainian poetry of resistance of the 40—50's of the XX century: genetic context and aesthetic nature. The thesis for the academic degree of Candidate of Philological Sciences with a specialization in Ukrainian Literature*. Lviv [in Ukrainian].
- Yaremchuk (Rozdolska, I.). (2006). *Under the sign of fire: Genetic context and aesthetic nature of UIA poetry: Monograph*. Lviv [in Ukrainian].
- Dmytryk (Matla, Z.). (1951). *Insurgent essays*. Miunkhen: Ukrainyski samostiinyk. Retrieved from: <https://diasporiana.org.ua/proza/2406-dmitrik-ye-povstanski-narisi/> (Last accessed: 05.12.2021) [in Ukrainian].
- Matla, Z. (2009). *Our days are immortal: short stories*. Kyiv: Wolf [in Ukrainian].
- Yaremchuk (Rozdolska, I.). (2010). From the literary heritage of Ukrainian resistance: short stories by Zinovii Matla. *The Bell*, 1, 129—136 [in Ukrainian].
- Vasylenko, V. (2014). Interpretation of forest people in the short stories of Zinoviy Matla. *Homeland*, 2 (31), 46—54 [in Ukrainian].
- Barka, V. (1954). The Artistik Literature of The Ukrainian Underground. In *The Ukrainian Insurgent Army in fight for freedom* (Pp. 52 —54). New York: United committee of tne Ukrainian-American organizations of New Yourk.
- Demediuk, M. (2020). Values of good and evil in the struggle of totalitarian systems (based on a folklore narratives about the events of national liberation struggles of the 40—60's of the twentieth century). In *Collection of scientific works based on the materials of the All-Ukrainian scientific-practical conference with international participation «Totalitarianism as a system of destruction of national memory»* (Pp. 72—75). Lviv: Drukarnia Lvivskoho nationalnoho medychnoho universytetu imeni Danyla Halytskoho. Retrieved from: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/32620/2/TSDNM_2020_Demediuk_M-Tsinnosti_dobra_i_zla_v_72-75.pdf (Last accessed: 05.12.2021) [in Ukrainian].
- Demidiuk, M. (2021). Axiological landmarks in folklore narratives about the national liberation struggle of the 1940's and 1960's. (based on field materials from Volyn Polissya). *The Ethnology notebooks*, 1 (157), 19—27. Retrieved from: <https://nz.lviv.ua/archiv/2021-1/4.pdf> (Last accessed: 05.12.2021) [in Ukrainian].
- Kuzmenko, O. (2018). *Dramatic human existence in Ukrainian folklore: conceptual forms of expression (the period of XXI and XXII): monograph*. Lviv: Instytut narodoznavstva NAN Ukrainy [in Ukrainian].
- Savchyn, M. (2014). *Spiritual identity as a defining characteristic of a perfect personality. Scientific notes of the National University «Ostroh Academy»*. Series: *Psychology and pedagogy*, 24, 112—118. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoapp_2014_27_29 (Last accessed: 05.12.2021) [in Ukrainian].
- Denysyuk, I. (1999). *Development of Ukrainian short prose of the XIX — early XX century*. Lviv: Akademichnyi ekspres [in Ukrainian].
- Husar, Z. (2007). Poetry of heroic faith. *The Bell*, 10, 142—143 [in Ukrainian].